

Examen VMBO-BB

2008

tijdvak 2
dinsdag 17 juni
13.30 - 15.00 uur

economie CSE BB

Naam kandidaat _____ Kandidaatnummer _____

Beantwoord alle vragen in dit opgavenboekje.

Dit examen bestaat uit 36 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 43 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

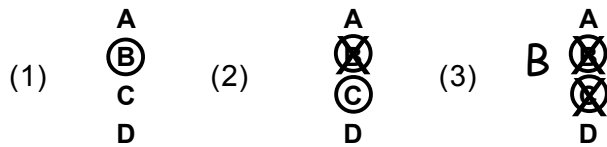
800045-2-718o

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).

Voor alle eindexamens, zie www.allexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.ssleiden.nl.

Meerkeuzevragen

- Omcirkel het goede antwoord (voorbeeld 1).
- Geef verbeteringen aan volgens voorbeeld 2 of 3.

Mijn eerste spaarrekening

“Hallo, ik ben Sam. Vlak na mijn geboorte opende mijn opa voor mij een spaarrekening. Hij stortte € 100. Mijn ouders stortten toen direct € 25 en **elke** volgende maand nog € 10 op mijn spaarrekening.”

- 2p 1 Wat zijn de motieven om te gaan sparen?
→ Zet bij elke uitspraak een kruisje in de juiste kolom.

motief	juist	onjuist
kans op winst		
voorzorg		
een speciaal doel		
rente		

- 1p 2 De opa van Sam stortte bij de opening van de spaarrekening € 100 op de spaarrekening.
De ouders van Sam stortten toen direct € 25.
Daarna stortten de ouders van Sam elke volgende maand automatisch € 10.
→ Hoeveel is er na 1 jaar **in totaal gestort** op deze rekening?
A € 100
B € 125
C € 235
D € 245

Uit de folder van de spaarrekening van Sam:

Rentepercentage	2,50%
Extra rente	Na elke vijf jaar wordt extra rente (5%) uitgekeerd over de saldotoename op de spaarrekening.

- 1p **3** Sam ontving de extra rente dus in de maand waarin hij 5 jaar is geworden. Hoeveel bedroeg deze extra rente?
A meer dan 5% over het totaal **gestorte** bedrag
B minder dan 5% over het totaal **gestorte** bedrag
C precies 5% van het totaal **gestorte** bedrag
- 1p **4** Het rentepercentage voor deze jongerenspaarrekening is hoger dan een spaarrekening voor andere mensen. De reden daarvoor is **niet** dat jongeren zo veel spaargeld hebben.
→ Geef een verklaring voor het hogere rentepercentage.
- 1p **5** Sam: “De spaarrekening loopt tot mijn 18e verjaardag. Daarna krijg ik extra rente en wordt de rekening de maand daarop opgeheven. In totaal, samen met mijn bijverdiensten, hoop ik dat het bedrag dan ongeveer 5000 euro is. Dat kost toch een mooi tweedehands autootje!”
Wat is de voornaamste functie van het geld in de uitspraak van Sam?
A rekenmiddel
B ruilmiddel
C spaarmiddel
- 2p **6** De opa van Sam vindt de problemen van de ontwikkelingslanden erg belangrijk. Dat wil hij later ook zijn kleinzoon duidelijk maken. Hij stort daarom namens Sam ook geld op een bankrekening van een bank die veel geld wil uitlenen aan ontwikkelingslanden.
Dat doet deze bank door microkredieten te verstrekken om ondernemers in ontwikkelingslanden te helpen.
Microkredieten zijn kleine leningen aan ondernemers die andere banken niet geven.
Hieronder staan twee uitspraken over deze bank.
→ Zet bij elke uitspraak een kruisje in de juiste kolom.

	juist	onjuist
De bank geeft voor deze spaarrekening een hoger rentepercentage dan andere banken.		
De bank zal de ondernemers een hoger rentepercentage berekenen dan andere banken.		

De spreekbeurt van Sanae

Sanae zit in klas 4 VMBO-BB. Sanae is geboren in Nederland, maar haar ouders komen uit Angola, een land in Afrika. Sanae houdt een spreekbeurt over Angola.

- 1p 7 Sanae zegt: "Angola is een arm land. Angola exporteert met name aardolie en koffie. De waarde van de export is veel kleiner dan de waarde van de producten die Angola importeert."

Sanae wijst naar het bord.
Daar staan twee stellingen op geschreven.

→ Zet bij elke stelling een kruisje in de juiste kolom.

	juist	onjuist
Angola houdt geen geld over aan de internationale handel.		
Een misoogst van koffie is rampzalig voor de economie van Angola.		

- 1p 8 Sanae gaat verder met haar spreekbeurt.
Sanae zegt: "Als je het gemiddeld inkomen per inwoner in Angola vergelijkt met het gemiddeld inkomen per inwoner in Nederland, dan is het gemiddeld inkomen in Nederland een stuk hoger."

Moreno steekt z'n vinger op. "Hoeveel verdienen de mensen in Angola?"
Sanae wijst naar een poster die zij op het bord heeft geplakt:

Angola	
Aantal inwoners	12 miljoen
Nationaal inkomen	\$ 4,8 miljard

Wat is het inkomen per hoofd van de bevolking in Angola in dollars?

- A \$ 4
- B \$ 40
- C \$ 400
- D \$ 4.000
- E \$ 40.000

- 1p **9** Sanae zegt: “Angola produceert aardolie. Maar de opbrengst daarvan gaat voor een groot deel naar de buitenlandse eigenaars.”
De Angolese regering denkt na over maatregelen. Ze wil de opbrengst van de aardolie meer ten bate van de Angolese bevolking laten komen.
→ Noem een maatregel die de regering van Angola kan nemen.

.....

.....

- 1p **10** Sanae: “In Angola krijgen veel kinderen geen of slecht onderwijs. Als het onderwijs wordt verbeterd, dan zal het met de economie van Angola ook beter gaan.”
→ Verklaar deze stelling door onderstaande zin aan te vullen.
Als het onderwijs verbetert dan zal ook de economie verbeteren, omdat

.....

.....

.....

- 1p **11** Sanae: “De Nederlandse overheid en de Nederlandse bedrijven kunnen Angola helpen.”
→ Zet bij elke stelling een kruisje in de juiste kolom.

	juist	onjuist
De Nederlandse overheid kan Angola helpen door meer te investeren in Angola.		
De Nederlandse bedrijven kunnen Angola helpen door goederen te kopen uit Angola.		

- 2p 12 Sanae: “Maar wij kunnen ook de mensen in Angola helpen. We kunnen geld ophalen met een sponsorloop.”
De leraar van Sanae vindt het een goed idee.
Hij schrijft direct een aantal gegevens op het bord:

Aantal klassen:	3
Aantal leerlingen per klas:	30
Gemiddeld sponsorbedrag per leerling per ronde:	€ 1,00
Aantal ronden per leerling:	6

Een dag onderwijs kost in Angola € 0,20 per leerling.

De sponsorloop brengt precies op wat de leraar al had berekend.

→ Hoeveel dagen per jaar kunnen 90 leerlingen in Angola naar school?

Geef de berekening en vul op de juiste plaats de juiste gegevens in.

.....

.....

.....

opbrengst sponsorloop:	
kosten 1 dag school voor 90 leerlingen:	
aantal schooldagen voor 90 leerlingen:	

R&B tassen

Rosanne en Bernice waren allebei altijd al gek op schooltassen. Al op school handelden beide vriendinnen in allerlei soorten leren tassen en rugzakken. Van hun hobby hebben ze hun werk kunnen maken. Het zijn echte ondernemers geworden met een eigen winkel. Bovendien verkopen ze de tassen via internet.

- 2p 13 Het hebben van een bedrijf valt Rosanne en Bernice af en toe best zwaar. Maar ze zien toch ook wel voordelen.
→ Geef eerst een **nadeel** en daarna een **voordeel** van een eigen bedrijf ten opzichte van het werken in loondienst.
-
-

- 1p 14 Rosanne en Bernice bekijken de resultatenrekeningen over 2005 en 2006.

Resultatenrekening 2005

Inkoopwaarde	€ 154.000	Omzet winkelverkoop	€ 200.000
Bedrijfskosten	€ 66.000	Omzet internetverkoop	€ 50.000
Nettowinst	€ 30.000		
Totaal	€ 250.000		€ 250.000

Resultatenrekening 2006

Inkoopwaarde	€ 142.500	Omzet winkelverkoop	€ 160.000
Bedrijfskosten	€ 117.500	Omzet internetverkoop	€ 90.000
		Netto verlies	€ 10.000
Totaal	€ 260.000		€ 260.000

Was de omzet in 2006 hoger dan/gelijk aan/lager dan de omzet in 2005?

- A gelijk aan
- B hoger
- C lager

1p 15 Rosanne en Bernice bekijken de resultatenrekeningen over 2005 en 2006.

Resultatenrekening 2005

Inkoopwaarde	€ 154.000	Omzet winkelverkoop	€ 200.000
Bedrijfskosten	€ 66.000	Omzet internetverkoop	€ 50.000
Nettowinst	€ 30.000		
Totaal	€ 250.000		€ 250.000

Resultatenrekening 2006

Inkoopwaarde	€ 142.500	Omzet winkelverkoop	€ 160.000
Bedrijfskosten	€ 117.500	Omzet internetverkoop	€ 90.000
		Netto verlies	€ 10.000
Totaal	€ 260.000		€ 260.000

De brutowinst in 2006 bedroeg

- A € -10.000.
- B € 107.500.
- C € 117.500.
- D € 250.000.

1p 16 Rosanne en Bernice bekijken de resultatenrekeningen over 2005 en 2006.

Resultatenrekening 2005

Inkoopwaarde	€ 154.000	Omzet winkelverkoop	€ 200.000
Bedrijfskosten	€ 66.000	Omzet internetverkoop	€ 50.000
Nettowinst	€ 30.000		
Totaal	€ 250.000		€ 250.000

Resultatenrekening 2006

Inkoopwaarde	€ 142.500	Omzet winkelverkoop	€ 160.000
Bedrijfskosten	€ 117.500	Omzet internetverkoop	€ 90.000
		Netto verlies	€ 10.000
Totaal	€ 260.000		€ 260.000

Rosanne en Bernice constateren dat de omzet van de winkelverkopen aanzienlijk is gedaald, maar de totale omzet niet.

→ Noem een oorzaak waarom de winkelverkoop is gedaald, maar de totale omzet niet.

.....

1p 17 Rosanne en Bernice bekijken de resultatenrekeningen over 2005 en 2006.

Resultatenrekening 2005

Inkoopwaarde	€ 154.000	Omzet winkerverkoop	€ 200.000
Bedrijfskosten	€ 66.000	Omzet internetverkoop	€ 50.000
Nettowinst	€ 30.000		
Totaal	€ 250.000		€ 250.000

Resultatenrekening 2006

Inkoopwaarde	€ 142.500	Omzet winkerverkoop	€ 160.000
Bedrijfskosten	€ 117.500	Omzet internetverkoop	€ 90.000
		Netto verlies	€ 10.000
Totaal	€ 260.000		€ 260.000

Met hoeveel procent zijn de internetverkoop gestegen tussen 2005 en 2006?

- A 4%
- B 25%
- C 80%
- D 180%

2p 18 Rosanne en Bernice vragen zich af wat ze moeten doen: specialiseren op verkopen via het internet of doorgaan met de winkerverkoop. Rosanne ziet een oplossing: "We kunnen het één doen en het ander niet nalaten."

→ Welke maatregelen kunnen Rosanne en Bernice nemen om de winkerverkoop te handhaven en zich tegelijkertijd meer te richten op het internet?

Geef in je antwoord aan wat er met de winkerverkoop moet gebeuren en wat met de internetverkoop door onderstaande zinnen af te maken.

Een goede maatregel om met de winkerverkoop door te gaan, is

.....
.....

Een goede maatregel om zich meer te richten op de internetverkoop is

.....
.....

Spaarlampenfabriek

Philips sluit de spaarlampenfabriek in Terneuzen

Philips heeft besloten de spaarlampenfabriek in Terneuzen te sluiten. De vakbonden reageerden teleurgesteld op de mededeling die Philips deed. Volgens de vakbonden was het besluit te verwachten, maar ze hadden gehoopt dat er nog een oplossing zou komen. Philips gaat de productie overbrengen naar Polen, waar de lonen veel lager zijn dan in Nederland.

bron: Nieuwsblad voor Zeeuws-Vlaanderen, 12 december 2003

- 2p **19** Voor wie was de verplaatsing van de productie gunstig?
Hieronder staan drie stellingen.
→ Zet bij elke stelling een kruisje in de juiste kolom.

	juist	onjuist
De verplaatsing van de fabriek naar Polen was gunstig voor de aandeelhouders van Philips.		
De verplaatsing van de fabriek naar Polen was gunstig voor de werknemers in Polen.		
De verplaatsing van de fabriek naar Polen was gunstig voor de bevolking van Terneuzen.		

- 1p **20** Waarom zouden de werknemers in Terneuzen ook zonder de verplaatsing naar Polen op den duur ontslagen kunnen worden?

.....
.....

- 1p **21** Polen is in 2004 toegetreden tot de EU.
Geef een reden waarom de Poolse bedrijven graag wilden dat Polen lid werd van de Europese Unie.

- A De Poolse bedrijven krijgen dan meer afzetmogelijkheden.
- B De Poolse bedrijven krijgen dan meer concurrentie.
- C De Poolse bedrijven kunnen dan in Duitsland kopen.

- 1p **22** Geef één nadeel voor Nederlandse bedrijven nu Polen lid is geworden van de EU.

.....

1p **23** Geef één voordeel voor Nederlandse bedrijven nu Polen lid is geworden van de EU.

.....

1p **24** Sinds de toetreding van Polen tot de EU komen steeds meer Polen naar Nederland om hier te werken. Volgens sommigen is dat slecht voor de Nederlandse economie. Volgens anderen is dat juist goed voor de Nederlandse economie.

→ Wat is jouw mening? Geef een argument.

.....

De kip of het ei

Hannie houdt enorm van eieren en van eierproducten. Eieren uit legbatterijen waar de kippen met z'n allen op een kluitje zitten, vindt ze niet zo lekker. Het liefst koopt Hannie biologische eieren. Biologische eieren zijn eieren van kippen die vrij op het erf kunnen lopen en geen krachtvoer krijgen.

1p **25** Hieronder staan twee uitspraken over biologische eieren. Zet bij elke uitspraak een kruisje in de juiste kolom.

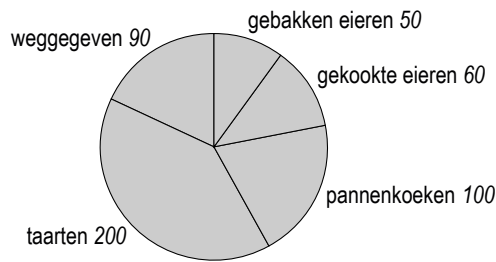
	juist	onjuist
De totale productiekosten van biologische eieren zijn hoger dan die van gewone eieren, omdat er minder kippen per vierkante meter zijn.		
De totale productiekosten van biologische eieren zijn hoger dan die van gewone eieren, omdat de kippen geen krachtvoer krijgen.		

1p **26** Hannie wil graag zelf kippen gaan houden. Dan heeft ze goedkopere eieren. Hoe wordt het zelf houden van kippen om de eieren genoemd?

- A collectieve voorziening
- B inkomen in natura
- C schaarste
- D zelfvoorziening

- 1p 27 Hannie krijgt drie kippen van een vriend. Hannie heeft in een schrift bijgehouden wat ze met alle eieren doet. Ze ziet dat haar kippen al 500 eieren hebben gelegd. Ze maakt het onderstaande cirkeldiagram.

Bestemming eieren in totaal

Hannie heeft niet alle eieren zelf gebruikt.

Hoeveel procent van de totale hoeveelheid eieren heeft ze weggegeven?

- A 10%
- B 18%
- C 20%
- D 40%

- 2p 28 De eieren die Hannie heeft, zijn niet helemaal gratis. Voor de kippen hoefde ze niet te betalen, maar ze heeft in 8 maanden tijd wel kosten gemaakt. Hieronder staat een overzicht van de kosten.

kosten	hoeveelheid	totaal
legkorrels	5 zakken à € 7	
graan	4 zakken à € 8	
spritbus tegen luizen	1 spuitbus à € 6	
hooi	2 balen à € 3	
totaal		

→ Hoeveel heeft Hannie in totaal aan kosten gemaakt? Vul de tabel in.

- 1p 29 Na een jaar heeft Hannie 624 eieren geraapt. De kosten over dat jaar bedragen € 110. Een doos met 10 eieren kost € 2,25 in de winkel.

→ Zijn de eieren voor Hannie duurder of goedkoper dan in de winkel? Leg je antwoord uit met behulp van een berekening.

.....

.....

- 1p **30** Hannie denkt erover een eigen zaak te beginnen en de eieren te gaan verkopen. Ze moet dan meer kippen gaan houden.
→ Geef een argument voor Hannie om wel of niet een eigen zaak in eieren te gaan beginnen.

.....

.....

.....

.....

Ministeps? Motorsteps!

Ministeps zijn alweer een beetje uit de mode, maar niet zo lang geleden zag je ze nog overal. Misschien staat er bij jou nog wel eentje in de schuur.

Het tv-programma Kassa heeft de ministeps een tijd geleden laten testen. Hieronder staat de uitslag. Iedere ministep kreeg een rapportcijfer tussen de 1 en 10.

	naam	prijs	oordeel
1	City Runner	€ 81,00	4,6
2	Folding Scooter	€ 78,00	7,2
3	JD Bug	€ 81,00	7,3
4	Juststart	€ 90,00	5,4
5	Metal Folding (Scooter R900 TT)	€ 59,00	4,6
6	Pro	€ 158,00	7,5
7	Quick Step	€ 199,00	5,6
8	Tami Talos	€ 181,00	5,2

- 1p 31 Judith wil de ministep kopen met het beste testoordeel, maar kan niet meer dan € 100 besteden. Welke ministep zal Judith op basis van bovenstaande test dan kopen?
- A Folding Scooter
 - B JD-Bug
 - C Pro
 - D Quick Step
- 1p 32 Tot welke soort uitgaven behoort de aanschaf van een ministep?
- A dagelijkse uitgaven
 - B incidentele uitgaven
 - C vaste lasten

1p 33 Waarom zag je eerst geen jongeren op een gewone step en later wel op een ministep?

.....

.....

1p 34 Mensen kopen niet altijd de duurste ministeps.
→ Waarom kiezen mensen, afgezien van de prijs, vaak voor een goedkoper model?
Geef één reden.

.....

1p 35 Het lijkt er de laatste tijd op dat de ministep alweer uit is. De ministeps werden door veel mensen vervangen door motorsteps (zie afbeelding).

Volgens sommigen zal hierdoor de prijs van ministeps dalen. Anderen denken dat hij juist zal stijgen.

→ Wat zal er volgens jou met de prijs van ministeps gebeuren?
Omcirkel jouw antwoord en leg je antwoord uit.

De prijs van ministeps zal

dalen / niet veranderen / stijgen.

omdat:

.....

.....

.....

Let op: de laatste vraag van dit examen staat op de volgende pagina.

1p 36 Een half jaar later staat in een tijdschrift een artikel met als kop:

‘Rijbewijs nodig voor motorsteps!’

In het artikel wordt beweerd dat motorsteps gevaarlijk kunnen zijn voor jongeren en dat daarom een rijbewijs nodig is.

Wat zal er gebeuren met de vraag naar motorsteps als een rijbewijs verplicht wordt?

- A De vraag zal afnemen.
- B De vraag zal gelijk blijven.
- C De vraag zal stijgen.